

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Problémy znaleckého dokazování v trestním řízení

Autor : Kateřina Dostálová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: s přílohami 150 stran

Datum odevzdání práce: srpen 2023

1. Charakteristika tématu: *Kateřina Dostálová předložila obsáhlou práci s prvky komparace (porovnání s rakouskou úpravou) a s množstvím příloh. Svůj úkol si kandidátka vymezila s určitou vyšší mírou ctizádostí. Chce jednak poskytnout komplexní úvod do problematiky znalců a znaleckého dokazování, ale také reagovat na aktuální kritiku fungování znalectví v ČR. V práci se fenomén pokusila nahlédnout jak z perspektivy trestního řízení (a jeho orgánů), tak i z pohledu znalců samotných, dále z hlediska profesních sdružení a ovšem také optikou laické veřejnosti a veřejného zájmu. Diplomní úkol se kandidátce podařilo splnit vhodnou kombinací metod analýzy a syntézy. Při hodnocení práce je třeba přihlédnout ke složitosti právní úpravy, jež zahrnuje četné podzákonné předpisy. V důsledku nové právní úpravy se oblast znalectví nyní nachází ve stadiu přerodu až krize, kterou autorka v práci objektivně zachycuje. Autorka se nespokojila s pouhou kompilací již publikovaných poznatků, nýbrž provedla i vlastní empirická šetření (zejména formou vyžádání relevantních údajů od ministerstva spravedlnosti a soudů).*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce: *Autorka postupuje logicky správně od všeobecného vymezení znalecké činnosti a osob jí vykonávajících k aktuálním problémům. Diplomantka se v přeložené práci snaží představit znaleckou činnost jako důležitou součást justičního systému. Autorka se věnuje zákonnému zakotvení znalectví a jeho úpravě v podzákonných předpisech. Tématu se věnuje jak z pohledu trestního procesu, tak i z hlediska mimotrestního. Cenným způsobem přibližuje obsah série ministerských vyhlášek z roku 2020. Poukazuje správně na to, že i zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci obsahuje materii týkající se znalců.*

Autorka podává velmi podrobný výklad, pokud jde o vznik znaleckého oprávnění, práva a povinnosti znalců. Přínosem práce je detailní rozbor otázek souvisejících s vedením seznamů znalců. Zvláštní pozornost je věnována právníkům osobám, které vykonávají znaleckou činnost ve smyslu platného zákona o znalcích. Výstižně charakterizuje postavení znaleckých ústavů a kanceláří. Autorka se také věnuje opomíjenému tématu znalců ustanovených ad hoc. Autorka zde ve smyslu zákona o znalcích rozeznává dvě základní situace: Buď může vzniknout potřeba vypracování posudku pro obor, který není jako znalecký v předpisech upraven nebo se jedná o případ, kdy žádný ze zapsaných znalců nemůže posudek podat (např. pro podjatost). Diplomantka detailně rozebírá konstelace, které mohou v souvislosti s ustanovením znalce ad hoc vzniknout.

Výklad autorky věnovaný obsahu a náležitostem znaleckého posudku je na velmi dobré úrovni a svědčí o detailním porozumění zpracované látce. Diplomantka objasňuje požadavky na

správnost, pravdivost a nestrannost posudku. Klade důraz na přezkoumatelnost posudku, spočívající zejména v možnosti kontroly metod, které znalec použil. Autorka se dále zabývá otázkou volného hodnocení znaleckého posudku jako důkazu v trestním řízení. Tuto otázku zkoumá v nejširších souvislostech (v ústavněprávním rámci). Ve svém výkladu se autorka opírá o zásady zformulované naukou (zejména v díle Jana Musila), nicméně přichází i s vlastními originálními postřehy. Diplomantka věnuje zaslouženou pozornost také problematice odborných vyjádření jako listinných důkazů v trestním řízení. Zabývá se důsledky skutečnosti, že odborník zde nemá povinnost uvádět použité metody zkoumání.

Předložená práce obsahuje velké množství aktuálních poznatků o současné znalecké praxi, včetně problematiky odměňování znalců nebo jejich absence v jednotlivých oborech. Množství poznatků, které autorka shromáždila, vyvolává respekt. Někdy by snad méně bylo více (dle zásady Multum, non multa!) - utřídění a srozumitelné představení tak širokého okruhu zjištění bylo pro diplomantku pochopitelně obtížné. Diplomantka využívala celou škálu pramenů, včetně statistických dat, která zpracovala formou grafů a tabulek. Přetíženost údaji a komentářová strohost textu je vyvážena velmi potřebnými úvahami autorky nad úskalími nového zákona o znalcích a probíhajícím odlivem znalců.

Po stránce formální má práce předepsané náležitosti. Autorka vede korektním způsobem poznámkový aparát, což se týká i judikatury a zdrojů ze sítě Internet. Předložená práce je rozsahem příliš dlouhá- to se týká i příloh, kam autorka zahrnula mj. celý obsah svého dotazníkového šetření, včetně rozhodnutí OČTŘ, jež jí žádné relevantní informace nedokázaly poskytnout. Závěr práce by měl být ideálně úměrný její celkové délce. Po stránce stylistické je práce na dobré úrovni. Diplomantka si osvojila odborný jazyk a je v něm schopna adekvátně formulovat i vlastní zjištění a úvahy.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Diplomantka může stručně vysvětlit současný problém „dvojkolejnosti“ právní úpravy, podle níž jsou různí znalci zapsáni do seznamů, na který ve své práci upozorňuje. Musí se OČTŘ obracet jen na znalce, který má sídlo v jeho obvodu místní příslušnosti? Do jaké míry by bylo dle stávající úpravy možné využít i zahraniční odborníky?

Dále může kandidátka odpovědět na dvě z následujících otázek podle vlastního výběru:

Kdo jsou to kožojedi a jaký mají význam pro znalecká zkoumání?

Provádí policejní orgán ve fázi prověřování osobní výslech znalce? Kdo je vyslýchán, pokud posudek podává znalecká kancelář?

Kdo to byl František Pták?

Jak budou OČTŘ postupovat, pokud obviněný odmítá komunikovat se znalcem?

Kdo rozhoduje o vyloučení znalce v přípravném řízení? Může být např. pro podjatost vyloučen i tzv. konzultant dle § 157 odst. 3 TR?

Ve kterém případě přiznává trestní řád znalci výslovně oprávnění vyžádat si zdravotnickou dokumentaci?

Může soud použít znalecký posudek vyžádaný v jiném trestním řízení jako listinný důkaz?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 18. září 2023

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce